

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК, 31. ЈАНУАРА 1902.

ГОД. XXVII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 17

ПРЕДСЛУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по таблици. — Стоји за Нови Сад 80 п. а на страну 1. кр. 20 п. месечно. —

С/1-9

ПРОСЛАВА ЧЕТРДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ ФОТИЈА ИЛИЧИЋА у Кр. Српском Народном Позоришту у Београду.

Српско народно позориште не беше никад испуњено толиким одушевљењем као прекиноћ. Фотија Иличић, управитељ једне путничке позоришне дружине, која већ 30 година с њиме на челу даје своје представе, прослављао је прекиноћ четрдесетогодишњицу трудне глуме своје. Са позорнице краљевског позоришта представио се он београдској публици у улози Сиглигетијев г Цигапина Живка, окружен децом својом, која игром такође, суделоваху у овј доиста реткој до сад јединственој и пенадмашној свечаности.

Никад нисмо у позоришту били пројети осећајима толиког одушевљења као синоћ; ни глумци, ови наши, београдски, никада до сад нису узелц толико срдачна учешћа у чијој прослави, као у овој Фотијинј, никад они нису дали толико доказа својих другарских симпатија према коме уметнику као према њему, према томе јунаку — глумцу. Требало је бити у позоришту тога вечера и видети како се оностало одушевљење публике, које је пратило слављеника кроз целу преставу, претворило у прави урнебес у трећем чину, кад изведоше слављеника, окружена његовом децом и члановима и чланицама нашега позоришта, да му подаре лаворове венце и поклоне и да му управитељ народнога позоришта преда Св. Саву IV. степена, то најлепше признање његова мучна четрдесетогодишњега рада, којим га је благоволео одликовати Краљ наш. Урнебесни усклици одушевљења разлегали су се по дворани позоришној још више, кад се иза тога акта спустила завеса и иза ње захорило громко: „Живео“. То су глумци и

глумице поздрављали слављеника. Завеса се поново дигла, слављеник је број повесен на рукама својих колега и чули су се само сједињени усклици одушевљене публике и глумаца: „Живео Фоча! Живео наш стари Фоча.“

*

По свршетку трећега чина отишли смо на позорницу. Стари Фоча сав узбуђен. Деца његова, дивна лица, преко којих се беше просуло неизмерно миље, и зет његов, само гледају у њега, иду за њим и ћуте. Ту од Фоче не могу да се одвоје и наши глумци и глумице. Питања су сипана на њега, старе успомене освежаване, а Фоча је стизао сваком да одговори, у сваком разговору да учествује. Место, где се он маскирао беше окићено зеленилом, беше направљен прави балдахин, а на врху постављена лира. Започео је последњи чин.

Враћа се Живков син Петко, а њега је играо зет слављеников г. Ранковић; долази с њиме и протектор му Градић, спахија, а њега је играо млађи син Фотијин, Ђубиша. Доводе и Краткићевог синовца Борђа, а та улога беше у рукама старијег му сина Вукапина. Најпосле доведоше и кћер Живкову, Ружицу, коју приказиваше Фотијина кћи, г-ђа Ранковићка. Свршетак преставе беше ту: гајдаш засвира, коло се на позорници обрташе, а одушевљење публике, које беше доспело до врхунца у овом тренутку, пропратило је у позоришту и овај последњи моменат овог дивног славља.

За мало па су сви учесници ове прославе отишли са Фочом на банкет код „Коларца“, камо га на рукама унесе, и ту у

најлепшему весељу, са управитељем позоришта и многим пријатељима позоришне уметности, остале дубоко у ноћ.

Својом високом посетом удостојили су овога вечера позориште: родбина Ђ. В. Краља, г. др. Михаило Поповић, министар финансија с госпођом и г. Чариков, овдашњи руски посланик, такође с госпођом.

Да приметимо како смо чули, да је ова прослава требала да буде обављена пре једне друге скорашиће прославе. Случај је хтео, те је она дошла после. Али, и поред тога Фоча је добио обилна доказа да због тога није ништа изгубио. Све је увек јаче кад иде од срца, а наша публика доиста има срца, и има га доста, и никад се за њу ништа наместити не може, она неће да се превари.

*

Стари Фоча Иличић родио се 1845. г. у Чанадима, маломе селу код Сент-Миклуша у Банату. Првог јануара 1862. год. први пут је ступио на позорницу. То је било у Српском Бечеју у Бачкој, са друштвом Јоце Кнежевићи који је своју позоришну дружину водио по Срему, Бачкој и Банату. Из те дружине се доцније комбиновало новосадско позоришно друштво. Седам година глумио је Фоча у туђим дружинама, па му се тада учини глумачки хлеб и сувише горак, да би га могао и даље јести. Предао се тада учитељском позиву и као учитељ провео је у Сокобањи 1869—1870. г. Но, у тако тихом животу, као што је учитељски, није он могао дugo издржати. Он није могао да живи миран и од сигурна хлеба. Њему је требало борбе и глади, јер је само поред тога двога осећао да живи. Зато га већ 1870. г. видимо поново на даскама, а 1873. године са својом позоришном дружином у Босни. Тамо је он, у Бањалуци, Брчкој, Бељини и т. д. представљао „Милоша Обилића“ и „Хајдук Вељка“. — „Лепо сам тада пролазио. У Босни ме и Турци лепо предузеретаху“, — прича Фоча. „Они признавају јунаштво Обилићево и Вељково и дивљају им се исто као и Срби. Е, али сад је другче и у Босни“, — рече уздахнувши.

Да, доиста је сад и у Босни другче.

Године 1876. Фоча је поново прекинуо глумити да би могао учествовати у борби за независност Србије. Издржао је цео први рат, па кад је из бојних редова српских изашао он се опет вратио на даске.

Путовао је Фоча са својом дружином и по Далмацији, Хрватској и Славонији и никад Фоча није штампао друкчије објаве своје до ћирилицом и никад он у тим објавама није назвао позориште своје „казалиштем“ — као што то други чине — него увек „Српско позориште“. Зато потпуно и долikuје онај Бранин напис на венцу који му је подарио: „Старом Фочи увек Србину“.

Његова је дружина звана и по унутрашњости Србије, нарочито по новоослобођеним крајевима. Нема ви једног поле већег центра у Србији, где он и његово друштво нису били.

Данас се позоришна друžina Фочина налази у Крушевцу. Сва деца његова — а Бог га је обдарио с једном ћерком и са пет синова — и зет његов код њега су, у дружини. Њиховим присуством и љубављу Фоча заслађује старе дане своје и срећан је он. Код њега је у дружини и сестра му Милка Биберовићка, његова драга Сеша, најстарија глумица српска, која је све муке и патње с њим заједно подносила. Сеша је прва жена, која је ступила на српску позорницу. А ступила је на позорницу у Београду, у Краљевој Пивари, 1855. године.

Приликом ове прославе добио је Фоча, поред венца, и лепу сребрну табакеру и мундштиклу од београдских глумаца и глумица. Добио је венац и од госпође и г. Цветића. А преко 200 лица међу њима и управа чешког позоришта у Прагу, поздравило је његову четрдесетогодишњицу телеграфски.

*

Слава ти и хвала ти, Фочо! Нека те Бог у кругу твоје породице још дуго поживи! Ти си четрдесет година ишао мучним путем глумачке уметности. Сретао си на то-

ме путу и радости, али су сузе и патње преотимале маха, и ти си све то подносио, да би могао глумити и да би могао преносити име српско и славу српску скоро по свима странама јужнога Словенства и тако си био од користи роду своме. Нека ти је за све четрдесетогодишње пре-

трпљене муке твоје награда наша неизмерна и срдачна благодарност. Ми смо сиромаси и све што ти можемо дати, то је, да ти дамо наше осећаје и љубав нашу, нас саме.

У Београду 24. јануара 1902.

М.

ДЕЛАЈИДА РИСТОРИ.

„Шта, зар она још живи?“ — запитаће можда многи. — „Зар још није отишла у блажена поља, где бораве Теспид, Талма и Рашелка?“ Да, још она живи, ма и далеко од позорнице и славља. Живи у Риму, ма и давно већ не као божанствена Аде лајида, него као удова маркеза Капраника Дел Грило. Али је њен осамдесети рођендан био Талијанцима прилика, да је прославе.

Ристориница се на позорници јављала као грчка статуа, дабогме не од хладног мрамора. Нико није од ње величанственије умео да прутумачи пројске афекте песничких великана, као што су Шекспир, Шилер, Расин и Алфијери. Била је оличена снага или освета. Страст је умела да прикаже исто тако у природној дивљини као у душевној прекаљености. Као Росмунда била је тигрица љубоморе. Па ипак ни као Мегера није прелазила границе онога, што је дозвољено, јер је добро знала, да су Мегере рођене у Грчкој, где и кроз пајружније мораћаше да продре прамен лепоте. Никад јој улога није могла са свим у лаж утерати њену спољашњу појаву. Била је лепа, вита стаса, имала је очи, које су из овалнога блеђаног лица сјале светим жаром а бујна је коса била круна тој краљици позорнице. Била је довољно гипка, да данас изгледа поносита или јелички суморна, сутра плаховита и жестока, а прексутра да гуче и да гине у љубавним мукама. Своје улоге није играла као просто оруђе песниково, него је за њим ишла до извора његове инспирације, па чак и преко ових до историјског фундамента личности, коју је имала да прикаже.

Од осамнаест година ступила је први

пут на позорницу у позоришту у Тријенту. На аустријском се земљишту родила, ту се рано и прославила. Давала је тада Марију Стјуартову у Шилеровој жалосној игри, коју је првео Андреја Мафеј, па се допала, а допала се и за то, што је и њена спољашњост са свим одговарала несретној шкотској краљици.

Кад је године 1855. први пут дошла у Париз, била је Рашелка прва међу првима, најбоља савремена глумица. И Ристориницу је занела чаролија њене игре. Талијанка је гледала у њу као у римску статуу, дивила се величанственом јој држању, краљевском јој ходу и како су јој рафинирано уметнички сабране боре на оделу јој Рашелка је баш давала Камилу у Корнељеву „Хорацију“. Кад је Ристориница чула, како Францускиња дивно модулише свој глас, како малнито пр клиње Рим и Римљане: тада јој се није могло на ино, а да не пристане на суд целе Јевропе, која је божанствену Рашелку сматрала пајвећом трагеткињом онога времена. Али као уметница завирila је и у технику слављенице. Зар те боре у оделу ј ј, којима је умела толико да изазове ефекат, нису у својој непомичности нешто, чему се може замерити? Ристориница је брзо опазила, да Рашелка хоће да прикрије своје мршавило. Не миче се, ни кад вља да даде израза највећој страсти и узбуђењу. То се Ристориници већ није свидело. „За што не бих ја“ — рече — „свладана изненадном тугом или изненадном радошћу, смела се руком ухватити за главу па чак и чупати косу?“ У Расиновој „Федри“ јавиле се обадве. Рашелка у Француској Комедији, Ристориница у талијанском позо-

ришту. Тада се Талијанци учинило, да се Рашелка нешто мало удалила од своје обичне академске мере. Како је сад падала, било је већ претерано и против свог обичаја је силом хтела да даде израза и сувише изразитом реализму.

У Ристоринице је Кавур уздизао вештину, којом уме да гане. Може се о том препирати, да ли је била силнија као Марија Стјуартова или као Федра. Но ван сваке је сумње, да је већа него у икојој другој била у једној улози, коју је одиграла једаред међу чиновима у Мадриду. А то је била улога — Ристоринице. Ристориница као Ристориница!

Било је то године 1857, кад је излазила на позорницу у Зарзуели у Мадриду. 21. септембра ваљало јој је приказати Медеју у Легувеову истоименом комаду. Кад је ходила улицом до позоришта, пало јој је у очи, како калуђер један звонцем звани по улици. На њено питање, шта то значи, одговоре јој, да тај калуђер скупља милостињу, да може чатити молитве за покој душе человека, који је на смрт осуђен. Већ сутрадан је ваљало да буде погубљен Никола Чападо. То је био војник, који је у љутини извадио сабљу, да њом удари сержана, који га је испибао. Уз то још чује Ристориница, шта се десило осуђениковој сестри. Сиротица је у дућану случајно дознала да ће се сутра погубити војник па је запитала, како се зове тај војник. Кад јој рекоше, да је то Никола Чападо, пала је у несвест. Сва растужена отишла је у позориште. Док се Ристориница у гардероби облачила, чује да неко куца на вратима. Муж јој саопшти, да је дошла читава депутација с молбом, да се Ристориница заузме за осуђеника. Па сад чује она да је Чападо једанаест година беспрекорно служио и да се заборавио само за то што га је сержан на неправди испибао пред осталима. Његов живот може спаси само краљичина милост, а ову може израдити божанствена Аделајда, којој се краљица толико диви. Ристориница се запрости — пробије ју хладан зној. Шта, зар да пред публиком игра, да у своју улогу уложи сву вулканску трагику, а уз

то да је гони помисао на несретника, кога она можда у последњем часу може спаси? Да ли да покуша, па ма се и осрамотиша, или да не учини смели тај корак па да је целог века мучи савест? А и како да дође до краљице а да обиђе министра председника? Генерала Нарваеца, војводе од Валенце, бојали се сви са строгости му. Али Ристориница је у њему изнапала лојална, витешког војника. Министар председник био је случајно у позоришту те Талијанка пошље по њега. Нарваец се одзове њену позиву. Ристориница сва узбуђена рече: „Генерале, ви сте ми већ више пута рекли, да ме не бисте могли одбити, кад бих вас што молила, јер ме толико цените. Кад је тако а ви се смилујте на Николу Чапада!“ Војвода одговори: „То не може бити. Жао ми је, али се мора показати пример. Наше револуције скоро увек почињу код војске.“ Уз то још дода, да је он краљици саветовао, да Чапада не помилује, кад је мадридско општинско веће поднело молбу ради помиловања. Како сад да заступа са свим противно, а да не оштети свој углед? Али Ристориница није престала молити, додод министар није попустио, те јој саветовао, да међу чиновима замоли аудијенцију у краљицу, која је била у позоришту. Краљица ће је извесно пустити преда се, али ће се изговорити на министра председника, а Аделајда нека онда одмах пошље по њега па је јој он помоћи. Први чин се сврши, а Ристориница буде позвана у дворску ложу. Док се пењала уза степене, чула је кукњаву и плач. То је била Чападова сестра, која је хтела да допре до краљице. У соби, што је била уз дворску ложу, морала је Ристориница чекати неко време. Онда се укаже краљица а и министри су били поиздолазили. Ристориница падне на колена па завави: „Ваше Величанство, милост Чападу!“ Па убедљивим речима стане мотивисати своју молбу. Краљица гледаше да је умири па јој рече: „Ја бих већ, али министар председник . . .“ Али Ристориница прекине краљичин изговор: „Ако Ваше Величанство усхтедне послушати импулзе свога великога срца, зацело војвода, како је

већ човечан, не ће имати снаге, да се противи". И одиста, Нарваец коракне један корак напред и климне главом одобравајући. Краљица стисне руке Ристориници па је дигне са земље. „Е добро, дакле, сињора“, — рече — „помиловаћемо га“. Међу тим је публика постала нестрпљива те викала, да се почне већ једаред други чин. Није се дабогме знало, да се одирава драма у драми, у којој је јунакиња тога вечера још јаче утецала него на даскама. Пред Ристориницом је краљица узела перо и потписала је акат за помиловање. Дотле је већ и публика дознала, шта се то збило међу

Изабелом и Аделајидом. Доле се код степена скучио био силан свет, па кад је Ристориница изашла из дворске ложе те се журила доле, викнула је: „Помилован је“. Кад се дигла завеса те Медеја изашла на позорницу, загрмео је буран аплауз. Ристориница покаже руком на дворску ложу, казујући тим, да краљици треба захвалити. Но краљица гласно повиче доле публици: „Не, не, она је!“

Публика, која је била дошла, да се диви Медеји, тапшала је сад — Аделајиди. То је била најлепша улога, коју је икад у свом животу одиграла.

ЖИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Горски Вијенац“, историјски догађај при свршетку XVII. века, саставио Петар Петровић Његош, владика прногорски. За позорницу у два раздела удесио А. Хаџић, музика од И. Бајића).

Немци се дуго нису могли решити, да изнесу Гетеов ђенијални песмотор „Фауст“ на позорницу. Протекло је много времена, написано је много расправа о том, како да се и први и други део Фауста као драмска целина приреди за позорницу. Први покушаји нису успели и истом после дуга времена удешен је Фауст за позорницу тако, како се данас представља.

Још је више требало смелости, да се величанствени песмотор ђенијалног владике Рада приреди за позорницу. Тада песмотор нема много драмскога елемента у себи те доиста ђенијалном песнику није ни на крај памети било, да напише драмски комад. Он је имао својих разлога, да даде „Горском Вијенцу“ форму, у каквој нам је познат, али на драму није мислио, а сигурно није ни слутио, да ће тај његов јединствени песмотор са позорнице одушевљавати гледаоце.

Није ми до тога, да пишем славоспеве песнику и његовом песмотору; о њима је толико писано и то на разним језицима, те би било сувишно и покушавати, да у овом листу, у

уском оквиру, што ново о том напишем. Намерам је тек, да с неколико речи забележим приказ „Горскога Вијенца“ на новосадској позорници дне 26. јануара (8. фебруара) о. г. у преудељби А. Хаџића.

Госп. Хаџић прихватио се тешка послана. Требало је ту изабрати, изоставити, скалупити у целину, удесити какову такову градуацију и драмску акцију, а све то ваљало је извести тако, да остане нетакнута основна структура и концепција са свима особинама тога песмотора. Требало је маркирати протагонисту, истакнути контрастику, наћи згодан почетак и завршетак једном и другом делу, удесити размере озбиљнога и веселога елемента, диференцирати појединачна лица и пронаћи згодан начин за рецитацију величанствене поезије у коровима, а све то тако, да и онај, ко није тога песмотора читар, узмогне себи створити о њему прави суд и уживати у његовим необичним красотама.

Је ли у том г. А. Хаџић успео? Ја мислим, да јесте, а да је доиста тако, доказује диспозиција публике, која је опетовано давала одушке свом задовољству и одушевљењу.

Глумци су били проникнути уверењем, да се овај пут ради о достојном приказу највеличанственијега песмотора, што га је икада српски ђеније испевао, те су управо с пијететом настојали, да „Горски Вијенад“ засјај у

што сјајнијем сјају на позорници. Како су улоге биле добро пораздељене, био је и приказ такав, да служи на част честитој нашој дружини.

Већ сам пролог, што га је испевао др. Лаза Костић а лепо издекламовала гђа Милка Марковићка, занео је публику, која је озбиљном достојанственошћу слушала јединствене стихове, пуне ћенијалних сентенција, великога владике песника, какових је мало и у светској литератури испевано.

Још стојећи под утиском приказа „Горског Вијенца“, публика је истим одушевљењем саслушала и прекрасни епилог и апотеозу из пера Јована Живојновића, те је раздрагана, одушевљена, одала усташањем са седишта пошту ћенију славнога владике песника, понесавши у души неизбрисави утисак ћенијалних његових стихова и слика, обасјаним светлилом његова ћенија.

Ј. Хр.

(„Пустињаково звон“, комична опера у три чина, написали Локроа и Кормон, по француском прерадио Ф. Гумберт, музика од Маљарта.)

На десет дана после премијере јави нам се Маљартово „Пустињаково звон“ по други пут на српској позорници. Овога пута донесе нам нова Силвена у лицу госта Јуришића. Скроз и скроз лирска партија Силвенова као наручена је, да у њој Јуришић посведочи, да су красне особине његова гласа подобне протумачити и речито изразити нежне и благе душевне емоције. Већ му је романца првога чина на јуриши освојила симпатију све публике. Исто је тако неодољиво утеџао и пасторалом на почетку другога чина и својим партом у великом дујету с Ружом и бујном љубавном изјавом у финалу другога чина. У трећем пак чину у ансамблу са сељацима и са Ружом умео је наћи примерена акцента и за силиније афекте и глас му је ту у друштву са јасним сопраном Спасићкине Руже угодно доминирао над осталима. У игри је до душе неколико важнијих појената остао дужан, но судећи по овом предујму зацело ће у кратку термину моћи отплатити нешто тога недостатка ако га још не и сасвим исплатити.

Ружа Драге Спасићке, Жоржета Данице Матејићке, Добриновићев Белами и Бакаловићев Тибб добили су репризом још и последњу

пилу те су сад глатки и чисти без и једне пегице. Оно до душе фијакерски бич у руци босоноге чобанке, којој либрето на том месту изреком прописује врбову грану, хоће нешто и да замрља, али ту мрљицу без сумње вазда урезати у режијин рабош.

Хвалу заслужује Спасић, што се као Проредник својски прихваћа незннатне епизоде, а пре свију смо обvezани Освалду, што савршено стручњачки а и с љубављу диригује музички део,

Одзив наше публике — кућа је и опет била распродана — доказује, да управа није на криву путу, што се лађа тако замашних задатака, који стају и трошка и муке. Трошак се ево накнађује а ко жали муке, за тога је Шларафија.

„Горски Вијенац“ од владике Петра Петровића Ђегоша, за позорницу удесио А. Хадић, музика од Исе Бајића. Приказан по други пут у Новом Саду 28. јануара

Било је заиста смело, јуначко предузеће, изнети на позорницу разговоре и причања црногорских главара у Горском Вијенцу. У самом делу не даје ништа повода, што би кога навело, да целину драматизира. Можда појединачне призоре, као извештај о јуничком чину Мартиновића. Но кад би се когод и подухватио, да тај извештај драматизира, морао би написати сасвим ново дело, у ком би Горски Вијенац имао врло мало удела. И онда не би био Горски Вијенац изнесен на позорницу нити бисмо имали прилике слушати несамртне мисли и стихове великога песника српског, ни гледати, како су све то могли, у замисли песниковој, тадашњи црногорски главари казати. Тако је онда то велико песничко дело изнесено пред нас у конкретном облику. Ми сад имамо од прилике појма, како се у њему призори могли збити — а то све имамо да захвалимо, од срца да захвалимо подузетној и умешној руци госп. А. Хадића.

Наша публика, која је душком испунила позориште, показала је одмах неко свечано расположење. Знала је, да се ту не ће ни насмејати ни растужити, него једино да има одати поштовање песничком генију, српском песничком генију. То свечано расположење трајало је све до свршетка — ми се клањамо публици, свесној положаја и позива свог тога вечера.

Разуме се по себи, да овим редовима није задатак приказати Горски Вијенац. То је учињено већ од позваних па и у овом листу. Ми можемо толико рећи, да је госп. А. Хаџић учинио све што се учинити могло. Па кад се дело већ није дало драматизовати, госп. Хаџић је срећном руком положио претежност у сценични приказ, у живописно груписање особа, у изношењу женскога (а не мушкија) хора, у карактеристичне маске, говоре, гесте и мимике. Што је тога ради приличан део Горског Вијенца изоставио, разбацане призоре стопио, може му се само у прилог рачунати. Ни Шекспир се не износи цео, ни онакав карактер је, на позорницу.

Од великог утиска беше Пролог од Лазе Костића, који је гђа Милка Марковића величанствено приказала. Завршне речи:

„Док на ту земљу ови стоји кам.
најцрњи враг је Србин себи сам!“

можемо само тако тумачити: да ће Србин увек и свагда бити себи најцрњи враг, јер ће и Ловћен на свом месту увек и свагда бити и остати. Ко ће га и покренути?! Изглед жалостан, ал' — тако је. Песимистично пропратво песничко требало би да нас упозори....

С већим спољашњим, театралним ефектом приказана је Апoteоза као епилог од Јована Живојновића. Срећна је мисао била пишчева да призор унесе у цркву владичину на Ловћен. Вилу је приказала гђа Тинка Лукићка с пуно заноса. Глумац (Душановић), који је приказао владику песника, сасвим је лепо погодио маску његову.

Песничка па и занимљива дела, иако не драмска, износити на позорницу одавно је попуштавано. Тако II. део Гетеовог „Фауста“, неке призоре из Дантеова Пакла, а у најновије доба Лукијанове Дијалоге. Лукијан је грчки писац из другог века после Христа и написао је философска и песничка дела. Сумњамо, да је и песник Горског Вијенца мислио на позорницу. Њему је било да напише песничко дело и да обликом разговора јунаке боље истакне, да не би (можда) морао сваки час метнути: „На то рече Мићуновић Вуче...“ или већ ма који говорник.

Приказ је био да не мож' бољи бити. То констатујемо врло радо, па ако се који глумац

јаче истакао, било је случајно у узлови му. Ружић у масци владику Данила, Лукић (игуман Стефан), Спасић (Вук Мићуновић), Николић (кнез Јанко), Виловац (Мартиновић) Бакаловић (поп Мићо) и већ Добриновић (војвода Драшко) па и остали кнезови и војводе, даље Спасићка (сестра Батрићева), Тодосићка (баба) и свака коловођица — све је то ишло складно а у служби великога песника српског. Слава му!

Публика наша раздрагана добром, складним приказом „Горскога Вијенца“ бурно је изазвала на свршетку представе г. Хаџића, који је на послетку изишао на позорницу, да захвалиј публици то одликовање. М. С. ћ.

(Српска народна позоришна дружина у Сентомашу) О доласку наше позоришне дружине у Сентомаш донео је „Браник“ у свом 12. броју ову белешку: „Пишу нам из Сомбора: Пре неки дан долазио је у нашу средину г. А. Хаџић, да приволи Сомборце, да пристану на то, да српско народно позориште не дође из Новог Сада у Сомбор, као што је то већ у своје време било утвачено, него да најпре оде у Сентомаш, а одатле да дође к нама. Збор који је по жељи г. А. Хаџића сазвао био г. др. Паја Дракулић, председник нашег месног позоришног одбора, саслушавши разлоге г. Хаџића, по дужем саветовању пристао је изузетно за овај случај, а из чистог родољубља, на то, да позориште наша оде најпре у Сентомаш, где је, као што рече г. Хаџић, скупио тамошњи позоришни одбор под председништвом г. дра Момира Павловића лепу претплату, која износи на осамнаест представа преко 5000 круна; али тако, да се позоришне представе у Сентомашу, учестваним играњем, што пре доврше“.

(Свечана представа „Горског Вијенца“), приређена у нашем народном позоришту 26. јануара о. г. у славу и спомен посмртне педесетогодишњице Петра Петровића Ђегоша испала је сјајно. Публика наша, која је дунком напунила позориште, слушајући са позорнице први пут дубоком мудрошћу и жарким родољубљем српским проникнуте речи великога песника српског, била је и остало све до краја свечано расположена и том свечаном расположају свом дала је видљива доказа тиме, што је са својих места поустајала и стојећки саслушала за ту прилику од г. Исе Бајића ком-

поновану химну: „Боже драги, који све управљаш“, која се отпевала на завршетку „Аптоеозе“, када вила ловоровим венцем овенчава главу неумрлога песника Рада.

Велико одушевљење изазвао је бројавни поздрав кнеза црногорског Николе I. управљен на А. Хадића ове садржине:

„Пуно вам захваљујем на саопштењу, да ће се данас први пут представљати „Горски Вијенац“ мoga великога стрица. Увјерен сам, да ће вашом вјештином удешен за позорницу успјети. Жалим, што не могу бити присутан, да аплаудират генију српске Спарте на позорници српске Атине.
Никола.“

(Српско народно позориште) завршило је сретно свој рад овде 28. јануара о. г. у сваком погледу сјајним успехом, За време бављења свога у Н. Саду од 27. октобра 1901. до данас давало је наше позориште 55 представа и то 24 у претплати, а све друге ван претплате. Међу тим представама биле су две за ђаке и децу с обаљеним ценама. Недељом и свецем приређивање су представе за народ тако исто с обаљеним ценама. Приход од свију тих представа изнео је: 24124 круна 56 потура, те ће тако сувишак изнети, као што смо извештени, преко 2400 круна, а био би и већи, да издатци нису овде у Н. Саду тако велики. Примера ради наводимо, да је само за кирију и ложење позоришта плаћено 4974 круна. Међутим ми можемо потпуно задовољни бити са постигнутим успехом, који се заиста може сјајним назвати, када се узму у обзир данашња тешка времена. Нека је слава и дика Новосађанима, који су обилатом посетом позоришних представа и на делу засведочили, да им опстанак и напредак народног позоришта заиста на срцу лежи!

(Искрена реч нашим глумцима.) „Браник“ у свом 13. броју штампао је ове ретке, које је добио од једног искреног пријатеља Српског Народног Позоришта: „Свако, коме доиста лежи на срцу ова наша културна установа, мора бити забринут за њен опстанак, и то данас можда више него икад пре. Узрока овом рђавом стању има више, а о њима би се дало расправљати много и озбиљно. Могло би се говорити и о економији и о управи и о репертоару и о публици, па би се у свему могло наћи рђавих страна.

Али један врло важан узрок лежи у самим члановима позоришта.

Кад је позориште дошло у Нови Сад, осећала се у њему нека несносна атмосфера. Односи међу појединим члановима и чланицама били су такови, да поред њих апсолутно није могло бити оног међусобног додира, који је безусловно потребан за успешан рад позоришта. Настало је било некакво стање као оно, како народна песма каже, у Инђији, у земљи проклетеј. А можда ни у ком послу није потребно толико једнодушности и солидарности као баш код позоришта, где се једино искреним настојањем и међусобним помагањем и поучавањем свих учесника може показати успех, који ће бити на висини уметничке вредности. С тога је овај друштвени живот позоришних чланова морао имати осетна утицаја на уметнички рад позоришта.

За то се радујемо што изгледа, да је сад при завршетку у овом погледу окренуло на боље. Настојањем неких родољубивих грађана и уз добру вољу старијих глумаца изглађене су извесне размирице и настали су сношљивији односи. Ми се томе од срца радујемо у нади, да ово не ће остати овако дан-два, него ће потрајати увек на корист и глумаца и позоришта. С тога стављамо на срце, особито старијим глумцима, к-ји треба у свему да предњаче добрым примером, да својим тактом и својим животом унесу дух мира и добре воље у наше позориште. Радост наша биће двострука, ако позориште будући пут дође у Нови Сад у потпуном складу. Уверени смо, да ће родољубиви Сентомашани искрено пригрлити позориште, особито кад виде да међу члановима влада искрена једнодушност и љубав за ствар без личних трзавица. У то име желимо сретан пут члановима позоришта!“

(Прилози на српско народно позориште.)
1.) Г. Нина Николића из Иланџе послао је свој годишњи крајџарашки прилог у износу од 7 кр. 30 ф.

2.) Г. Јован Миланковић из Даља послао је свој годишњи крајџарашки прилог у износу од 8 круна.

На свима овим родољубивим прилозима изјављује управни одбор „Друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

ИЗДАЈЕ УПРАВА СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА.